

Sygn. akt I ACa 1300/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska (spr.) SSA Jerzy Bess
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w K.

przeciwko W. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 6 lipca 2016 r. sygn. akt IX GC 341/16

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala powództwo i zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 3 617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu;**
- 2. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 3. nakazuje pobrać od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 3 751 zł (trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt jeden złotych) tytułem opłaty od apelacji od której pozwany był zwolniony.**

SSA Jerzy Bess SSA Andrzej Struzik SSA Barbara Górczanowska

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 marca 2017 roku

Strona powodowa - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowo-akcyjna w K. domagała się zasądzenia od pozwanego W. K., akcjonariusza Spółki, ostatecznie kwoty 75.001 zł, z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu, tj. od dnia 3 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu zaliczek na poczet zysku, wypłaconych pozwanemu w dniu 3 listopada 2010 r. (1 zł); 17 listopada 2010 r. (50.000 zł) oraz 7 grudnia 2010 r. (25.000 zł), a to na podstawie uchwał nr (...)i (...)Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 30 maja 2014 r.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty pozwany W. K. wniósł o oddalenie powództwa podnosząc w pierwszej kolejności zarzut przedawnienia oraz zarzucając, że zaliczki zostały wypłacone w sposób prawidłowy, tj. za zgodą wszystkich współników, a także w zgodzie z zapisami umowy spółki komandytowej, nie może więc odnieść skutku żądanie zwrotu prawidłowo pobranych świadczeń.

Wyrokiem z dnia 6 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy w Krakowie IX Wydział Gospodarczy zasądził od pozwanego W. K. na rzecz strony powodowej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowo-akcyjna w K. kwotę 75.001 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 7.551 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i motywy wskazane w uzasadnieniu wyroku:

Podczas Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki pod firmą (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowo-akcyjna w K. w dniu 30 maja 2014 r., podjęto m.in. uchwałę nr (...), na podstawie której podzielono zysk spółki w kwocie 2.014.022,44 zł osiągnięty w roku obrotowym 2012 w taki sposób, że kwotę 828.115,39 zł postanowiono przekazać na pokrycie strat z lat ubiegłych, natomiast kwotę 1.158.887,05 zł przeznaczyć na kapitał zapasowy spółki. Jednocześnie Zgromadzenie zobowiązało komplementariusza - (...)spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w K., do zwrócenia się, w terminie 7 dni od podjęcia uchwały, do akcjonariuszy, którzy otrzymali zaliczki na poczet zysku, o ich zwrot w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania do zwrotu. Zgodnie z uchwałą nr (...), Zgromadzenie postanowiło podzielić zysk spółki w kwocie 1.509.375,95 zł osiągnięty w roku obrotowym 2013 w taki sposób, że całą tę kwotę przeznaczyć na kapitał zapasowy spółki. Zgromadzenie zobowiązało komplementariusza do zwrócenia się, w terminie 7 dni od daty podjęcia uchwały do zwrócenia się do akcjonariuszy, którzy otrzymali zaliczki na poczet zysku, o ich zwrot w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. W wykonaniu uchwał, strona powodowa pismem z dnia 2 czerwca 2014 r. wezwała pozwanego do zwrotu kwoty 961.700 zł. W. K. pozwem z dnia 30 czerwca 2014 r. wniesionym przeciwko (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowo-akcyjna w K. wniósł o uchylenie uchwał(...)i (...)z uwagi na podjęcie ich na Zgromadzeniu Akcjonariuszy, które zostało zwołane z naruszeniem przepisów o sposobie zwoływania Walnego Zgromadzenia, co doprowadziło do naruszenia dobrych obyczajów i jednoczesnego pokrzywdzenia W. K. jako akcjonariusza, który nie miał obiektywnej możliwości reprezentowania swoich interesów i prawidłowego zapoznania się z planowanym przedmiotem obrad. Prawomocnym wyrokiem z dnia 16 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział IX Gospodarczy wydanym pod sygn. IX GC 627/14 oddalił powództwo uznając, że nie miały miejsca nieprawidłowości przy zwoływaniu Walnego Zgromadzenia w dniu 30 maja 2014 r., - ogłoszenie o terminie zgromadzenia zostało opublikowane w Monitorze Sądowym i Gospodarczym w dniu 5 maja 2014 r. wraz z podaniem miejsca, w którym ma się odbyć i porządkiem obrad, a zatem nie przysługuje prawo do kwestionowania podjętych w jego trakcie uchwał.

Powyższy stan faktyczny, ustalony na podstawie dokumentów, co Sąd Okręgowy uznał za wystarczające, doprowadził Sąd do przekonania, że powództwo jest uzasadnione zarówno co do zasady jak i wysokości. Jako podstawę roszczeń strony powodowej Sąd pierwszej instancji wskazał uchwały podjęte na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Wspólników strony powodowej o numerach: (...)oraz (...). Uchwały te zobowiązywały współników, w tym także pozwanego, do zwrotu zaliczek wypłaconych im na poczet przyszłych zysków, co zostało udokumentowane kopiami potwierdzeń przelewu. Powództwo o uchylenie przedmiotowych uchwał było już przedmiotem rozpoznawania przez Sąd Okręgowy w Krakowie, a postępowanie zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku oddalającego powództwo. Skoro więc Sąd ustalił poprzednio, iż nie zachodzą przesłanki do kwestionowania przedmiotowych uchwał, tym samym pozwany utracił prawo do kwestionowania zobowiązań nałożonych na niego tymi uchwałami, a

zatem żądanie strony powodowej dotyczące zwrotu zaliczek lub ich części jest w pełni uprawnione na mocy art. 405 k.c. oraz – co do odsetek - na zasadzie art. 481 k.c.

Sąd Okręgowy uznał za nietrafne również zarzuty dotyczące nieprawidłowego wskazania przez stronę powodową podstaw dochodzonego roszczenia podkreślając, że powodowa Spółka w sposób prawidłowy wskazała podstawy faktyczne żądania, co w niniejszej sprawie było wystarczające. Odnosząc się natomiast do zarzutu przedawnienia, Sąd pierwszej instancji wskazał, że stosownie do przepisu art. 118 k.c. trzyletniemu przedawnieniu ulegają roszczenia o charakterze okresowym oraz roszczenia związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Zdaniem Sądu roszczenie powoda nie zalicza się do żadnej z powyższych kategorii, zatem uznał, że jego przedawnienie następuje na zasadach ogólnych tj. po upływie 10 lat. Nawet w razie przyjęcia 3-letniego terminu przedawnienia roszczenia strony powodowej, jego bieg nie mógłby się rozpocząć przed upływem terminu od dnia wezwania pozwanego do zwrotu zaliczek, tj. 2 czerwca 2014 r. Roszczenie zatem nie może zostać uznane za przedawnione.

Mając na uwadze wyżej wskazane okoliczności Sąd Okręgowy zasądził dochodzoną kwotę na mocy art. 405 k.c., a odsetki na zasadzie art. 481 k.c. Na zasądzoną kwotę 75.001 zł składa się kwota wypłaconych na rzecz pozwanego zaliczek w wysokości: 1 zł stanowiąca część kwoty 8.700 zł wypłaconej w dniu 3 listopada 2010 r.; 50.000 zł tytułem zaliczki wypłaconej 17 listopada 2010 r. oraz 25.000 zł tytułem zaliczki wypłaconej 7 grudnia 2010 r. O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany W. K., zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

1. nierozpoznanie istoty sprawy polegające na niewyjaśnieniu przez Sąd I instancji, czy wierzytelność z tytułu obowiązku zwrotu zaliczek istnieje, a jeśli tak, to czy żądanie powoda dotyczące zwrotu pobranych zaliczek jest zasadne mając na względzie powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a także dobre obyczaje oraz zasady współzycia społecznego.

2. Naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

a) art. 117 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na przyjęciu, że Powód może zasadnie dochodzić swoich roszczeń, podczas gdy upłynął termin przedawnienia dochodzonych roszczeń, a pozwany podniósł zarzut przedawnienia w toku przedmiotowego postępowania.

b) art. 118 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że roszczenie powoda przedawnia się po upływie 10 lat, podczas gdy roszczenie to przedawniło się z upływem 3-letniego okresu przedawnienia.

c) art. 120 k.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na przyjęciu, że bieg terminu przedawnienia nie mógł się rozpocząć przed upływem terminu wskazanego w wezwaniu do zwrotu zaliczek, podczas gdy roszczenie stało się wymagalne z chwilą otrzymania każdej kolejnej zaliczki.

d) art. 409 w zw. z art. 405 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że pozwany obowiązany jest do zwrotu zaliczek otrzymanych na poczet zysku, podczas gdy nie jest on wzbogacony.

e) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na przyjęciu, że żądanie strony powodowej dotyczące zwrotu pobranych zaliczek jest w pełni uzasadnione, podczas gdy jako sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, w tym w szczególności z zasadami tradycyjnie rozumianej uczciwości, a także ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, stanowi ono nadużycie praw podmiotowych i nie korzysta z ochrony.

3. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to:

a) art. 227 w zw. z art. 217 § 1, 2 oraz 3 k.p.c. polegające na oddaleniu wszystkich wniosków dowodowych pozwanego, podczas gdy zostały one zawnioskowane na okoliczności, które nie zostały udowodnione w toku przedmiotowego

postępowania, a które mają dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy istotne znaczenie, w tym na okoliczności świadczące o tym, że pozwany nie jest wzbogacony, a zatem nie może ponosić odpowiedzialności na zasadzie art. 405 k.c.

b) art. 217 § 1, 2 oraz 3 w zw. z art. 299 k.p.c. polegające na oddaleniu przez Sąd I instancji dowodu z przesłuchania stron, podczas gdy w przedmiotowym postępowaniu pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy;

c) art. 233 k.p.c. polegające na niedokonaniu wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, jak również poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób dowolny, sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego, skutkujące błędnym przyjęciem, iż:

- z treści wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie, IX Wydział Gospodarczy, z dnia 16 grudnia 2014 r. (sygn. akt: IX GC 627/14), wynika, że nie zachodzą przesłanki do kwestionowania uchwał podjętych na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki pod firmą: (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowo - akcyjna w dniu 30 maja 2014 r. o numerach (...)oraz(...), podczas gdy z przedmiotowego orzeczenia wynika jedynie, że pozwany występujący w sprawie o sygn. akt: IX GC 627/14 nie posiadał legitymacji procesowej czynnej do wytoczenia ww. powództwa, zaś okoliczności związane z merytoryczną zasadnością zaskarżonych uchwał, dotyczące treści zobowiązań nałożonych na Pozwanego na podstawie ww. uchwał, nie stanowiły przedmiotu rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego,

- pozwany obowiązany jest do zwrotu pobranych zaliczek z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, podczas gdy pozwany nie jest wzbogacony.

d) art. 328 § 2 k.p.c. polegające na braku dostatecznego wyjaśnienia podstawy faktycznej oraz prawnej zaskarżonego wyroku.

4. sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że pozwany utracił prawo do kwestionowania uchwał podjętych na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki pod firmą: (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowo-akcyjna w dniu 30 maja 2014 r. o numerach(...)oraz(...)w związku z ustaleniami Sądu Okręgowego w Krakowie w sprawie o sygn. akt: IX GC 627/14 dotyczącymi braku przesłanek do kwestionowania ww. uchwał, pomimo tego, że ze zgromadzonych dowodów, a to wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie, IX Wydział Gospodarczy, z dnia 16 grudnia 2014 r. (sygn. akt: IX GC 627/14), wynika jedynie, że pozwany występujący w sprawie o sygn. akt: IX GC 627/14 nie posiadał legitymacji procesowej czynnej do wytoczenia ww. powództwa, zaś okoliczności merytoryczne dotyczące treści ww. uchwał nie były badane w toku ww. postępowania.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania przed Sądem I instancji według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest uzasadniona.

Na uwzględnienie zasługuje zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez niedokonanie wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, bowiem szeregu dowodów Sąd Okręgowy nie wykorzystał do poczynienia ustaleń, które jednakowoż były istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy, uzupełniając ustalili, że: powodowa Spółka Komandytowo-Akcyjna powstała z przekształcenia spółki pod firmą (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa, na podstawie uchwały wspólników tejże Spółki z dnia 26 listopada 2012 r. (odpis z KRS – karta 51-53). Komplementariuszem tej Spółki jest (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, a pozwany jest

akcjonariuszem. (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa (a zatem w poprzedniej formie prawno-organizacyjnej) wypłacała swoim wspólnikom zaliczki na poczet przyszłych zysków, m.in. w okresie od listopada 2010 r. do sierpnia 2011 roku wypłacono pozwanemu z tego tytułu kwotę 961.700 zł (karta 17-50). W dniu 3 listopada 2010 r. wypłacono pozwanemu kwotę 8.700 zł, 17 listopada 2010 r. kwotę 50.000 zł, w dniu 7 grudnia 2010 r. kwotę 25.000 zł. W dniu 30 maja 2014 r. na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki pod firmą (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowo-akcyjna w K. podjęto uchwałę nr (...), w której postanowiono podzielić zysk spółki w kwocie 2.014.022,44 zł osiągnięty w roku obrotowym 2012 w taki sposób, że kwotę 828.115,39 zł przekazać na pokrycie strat z lat ubiegłych, a kwotę 1.158.887,05 zł przeznaczyć na kapitał zapasowy spółki. Jednocześnie uchwałą tą Zgromadzenie zobowiązało komplementariusza do zwrócenia się, w terminie 7 dni od podjęcia uchwały, do akcjonariuszy, którzy otrzymali zaliczki na poczet zysku, o ich zwrot w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania do zwrotu. Następnie w uchwale nr (...)postanowiono podzielić zysk spółki w kwocie 1.509.375,95 zł osiągnięty w roku obrotowym 2013 w taki sposób, że całą tę kwotę przeznaczyć na kapitał zapasowy spółki. Zgromadzenie zobowiązało komplementariusza do zwrócenia się, w terminie 7 dni od daty podjęcia uchwały, do akcjonariuszy, którzy otrzymali zaliczki na poczet zysku, o ich zwrot w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Strona powodowa uznała, że powyższe uchwały stanowią podstawę do żądania od pozwanego zwrotu zaliczek wypłacanych pozwanemu w 2010 i 2011 roku, zaś Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że żądane kwoty stanowią bezpodstawne wzbogacenie pozwanego, uzasadniając roszczenie z art. 405 k.c. W świetle przedstawionych okoliczności powyższego nie sposób zaakceptować. Należało bowiem zwrócić uwagę na to, czego Sąd pierwszej instancji w ogóle nie dostrzegł, a mianowicie fakt przekształcenia powodowej Spółki – ze spółki komandytowej a więc osobowej, w spółkę komandytowo-akcyjną, do której częściowo stosuje się przepisy o spółkach osobowych a częściowo o spółce akcyjnej (art. 126 k.s.h.). Przedmiotowe uchwały nie są zatem wystarczającym dowodem, że powodowej Spółce przysługuje względem pozwanego roszczenie o zwrot zaliczek, o których mowa w tych uchwałach. Po pierwsze, uchwały te nie nakładają żadnych obowiązków na akcjonariuszy i nie zobowiązują ich do zwrotu Spółce jakichkolwiek kwot. Nakładają jedynie zobowiązanie na komplementariusza, wyznaczając mu termin do zwrócenia się do akcjonariuszy o zwrot zaliczek, jakie otrzymali. Po drugie, treść uchwał nie precyzuje, o jakie zaliczki chodzi i kiedy wypłacone, wskazując jedynie na zaliczki, które otrzymali akcjonariusze. Tymczasem powodowa Spółka nie przedstawiła dowodów, by swoim akcjonariuszom, w tym pozwanemu, wypłacała zaliczki na poczet zysku. Z materiału dowodowego i ustaleń Sądu Okręgowego wynika natomiast, że pozwany nie otrzymał zaliczek jako akcjonariusz ale jako komandytariusz Spółki komandytowej, jaką była powodowa Spółka przed jej przekształceniem w listopadzie 2012 roku. Do rozliczania tych zaliczek winny mieć zatem zastosowanie te przepisy, jakie obowiązywały w dacie ich pobrania. Stosownie do art. 102 k.s.h. w sprawach nieuregulowanych w dziale dotyczącym spółek komandytowych, stosuje się do nich odpowiednio przepisy o spółce jawnej, chyba że ustawa stanowi inaczej. W spółce jawnej, w odróżnieniu od spółek kapitałowych (art. 191 § 1 oraz art. 347 § 1 k.s.h.), do wypłaty zysku nie jest niezbędne podjęcie przez wspólników uchwały o przeznaczeniu zysku do wypłaty. W tych okolicznościach wspólnicy mogą pobierać określone kwoty bez uchwały ale za zgodą wszystkich wspólników. (tak: wyrok SN z dnia 3 lipca 2008 r. IV CSK 101/08 - OSG 2009 nr 10, poz. 70, str. 3). Wspólnicy mogą także pobierać zaliczki na poczet przyszłego zysku, które nie podlegają rozliczeniu, jeżeli spółka nie osiągnie zysku, co oznacza, że pobranych kwot nie mają obowiązku zwracać do Spółki. W powoływanym przez pozwanego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2009 r. sygn. III CSK 290/08 (legalis nr 244082) wskazano, że „rozliczenie zaliczki następuje w kolejnym okresie obrachunkowym, w którym spółka osiągnie zysk. Z tego względu nie można mówić o istnieniu jakiegokolwiek wierzytelności spółki wobec wspólnika z tytułu pobranych legalnie, zgodnie z wolą wszystkich wspólników, zaliczek na poczet udziału w zysku.” Zatem Spółka komandytowa do chwili przekształcenia jej w spółkę komandytowo-akcyjną, nawet jeśli nie osiągnęła zysku za lata 2010 i 2011, nie miała roszczenia do wspólników, w tym do pozwanego, o zwrot nie rozliczonych zaliczek.

Normatywna konstrukcja przekształcenia opiera się przede wszystkim na odnoszącej się do sfery podmiotowej, tzw. zasadzie kontynuacji i ciągłości, którą wyraża art. 553 k.s.h. Zasada ta oznacza, że spółka po przekształceniu pozostaje przez cały czas tym samym podmiotem, zmienia jedynie swoją formę (typ spółki), w której funkcjonuje, przy zachowaniu pełnej tożsamości podmiotowej w zakresie praw i obowiązków. Natomiast w stosunkach wewnętrznych

zasada kontynuacji nie działa w sposób „bezwzględny” albowiem choćby ze względu na zmianę typu spółki, pełna kontynuacja w płaszczyźnie korporacyjnej (w zakresie praw i obowiązków wspólnika) jest niemożliwa, z czym wspólnicy powinni się liczyć, podejmując uchwałę o przekształceniu. Ich ostateczna sytuacja prawna jest, w przypadku przekształcenia, kształtowana przez konstrukcję prawną spółki docelowej. (por. Prawo Spółek Kapitałowych SPP pod red. S. Sołtysińskiego T17B wyd. 2016). Należy zatem przyjąć, że prawa i obowiązki zarówno samej spółki przekształconej w stosunkach wewnętrznych, jak i wspólników (akcjonariuszy) wygasają z dniem przekształcenia wobec niezgodności z przepisami o spółce przekształconej. Zasada ta winna być stosowana także w wypadku przekształcenia spółki komandytowej w komandytowo-akcyjną, analogicznie do zasady określonej w art. 579 § 1 k.s.h., dotyczącej przekształcenia spółek kapitałowych w inne spółki kapitałowe. Kwestie te powinny być jednak uregulowane w planie przekształcenia, będącym podstawowym dokumentem przekształceniowym i zawierającym zbiór informacji ekonomiczno-finansowych, które są niezbędne dla wspólników w celu podjęcia decyzji o przekształceniu i uczestnictwie w spółce przekształconej, zgodnie z art. 564 k.s.h.

W powyższych okolicznościach brak jest podstaw do przyjęcia, że powoływane przez powodową Spółkę uchwały, których treść jest nieprecyzyjna, powzięta dwa lata po przekształceniu, dotyczyły zaliczek wypłaconych prawidłowo i w zgodzie z przepisami pozwanemu jako komandytariuszowi Spółki, jeszcze przed jej przekształceniem w spółkę komandytowo-akcyjną. Należy przy tym ponownie podkreślić, że prawo wspólnika (komandytariusza) nie jest uzależnione od podjęcia przez wspólników uchwały o przeznaczeniu zysku do wypłaty. (por. wyrok SN z 3 lipca 2008 r., IV CSK 101/08, Pr. Bank. 2008, Nr 10, s. 29). Prawo do zysku przysługuje komandytariuszowi z końcem okresu obrachunkowego (art. 51 § 1 k.s.h.) i choć może być ono ograniczone, to jednak nigdy nie można go pozbawić udziału w zysku (tak: A. Kidyba, Status prawny komandytariusza, Warszawa 1998, s. 273). Wniosek taki wyprowadza się z art. 3 k.s.h. a także a contrario z art. 123 § 3 k.s.h. Umowa spółki może w tym zakresie określać sposób pierwotnego podziału zysku, jeżeli zaś nie zawiera żadnych postanowień dotyczących tej kwestii, to podział zysku następuje według reguł wynikających z art. 51 § 1 oraz art. 123 § 1 k.s.h., bez potrzeby podjęcia jakiegokolwiek dodatkowej uchwały. Powodowa Spółka nie wykazywała tych okoliczności ani też nie udowodniła, że w 2010 roku jako Spółka komandytowa nie osiągnęła zysku.

Skoro zatem, jak wyżej wskazano, pobrane przez pozwanego, jako komandytariusza spółki komandytowej, zaliczki na poczet zysku, zostały mu udzielone w zgodzie z przepisami i w chwili ich wypłaty opierały się na podstawie prawnej, nie można ich uznać za bezpodstawne wzbogacenie pozwanego, jak to przyjął Sąd pierwszej instancji. Wprawdzie art. 405 k.c. zawiera ogólną normę odnoszącą się do bezpodstawnego wzbogacenia, obejmującą również wypadki nienależnego świadczenia (art. 410 k.c.), jednakże trudno przyjąć, by i ten przepis znalazł tu zastosowanie. Przepisy odnoszące się do świadczenia nienależnego, stanowiąc *lex specialis* wobec ogólnej formuły, precyzują enumeratywnie wyliczone wypadki braku podstawy świadczenia (art. 410 § 2 k.c. W niniejszym przypadku można rozważać co najwyżej nienależne świadczenie z uwagi na odpadnięcie podstawy świadczenia, bowiem w chwili świadczenia z całą pewnością zobowiązanie istniało. Jednakże fakt, że zysku, na poczet którego wypłacono zaliczki, nie udało się w danym roku osiągnąć, nie powoduje odpadnięcie podstawy świadczenia. Jak bowiem wyżej wskazano, zaliczki w spółce komandytowej przechodzą na następne lata, w których spółka osiągnie zysk. Spółka komandytowa nie może domagać się zwrotu takich zaliczek. Z tego względu przedmiotowe uchwały, nawet gdyby przyjąć, że dotyczą zaliczek wypłaconych legalnie pozwanemu jako komandytariuszowi w 2010 roku, nie mogłyby uchylać podstawy ich wypłacenia.

Z uwagi na powyższe, za zasadny Sąd Apelacyjny uznał podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia powoda. Należy bowiem zgodzić się ze skarżącym, że roszczenie powodowej Spółki jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, a tym samym okres jego przedawnienia wynosi trzy lata (art. 118 k.c.). Związek roszczenia z prowadzeniem działalności gospodarczej należy bowiem ujmować w sposób szeroki. Nie ma wątpliwości, że o związku roszczenia z prowadzeniem działalności gospodarczej powinny decydować okoliczności istniejące w chwili powstania roszczenia (uchw. Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2003 r., III CZP 43/03, OSNC 2004, nr 10, poz. 151). Bez znaczenia dla tej kwalifikacji pozostaje przy tym, czy roszczenie powstało w relacji obustronnie profesjonalnej, czy też profesjonalista (przedsiębiorca) występuje tylko po jednej stronie stosunku prawnego (por. m.in. wyroki

Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2001 r., III CKN 28/01; z dnia 10 października 2003 r., II CK 113/02, OSP 2004, nr 11, poz. 141). Za czynności związane z prowadzeniem działalności gospodarczej uznaje się z reguły czynności podejmowane w celu realizacji zadań mieszczących się w przedmiocie tej działalności w sposób bezpośredni lub pośredni, pod warunkiem jednak, że pomiędzy przedmiotem działalności a czynnościami prowadzącymi do powstania roszczenia zachodzi normalny i funkcjonalny związek (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2005 r., III CZP 45/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 66; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2007 r., IV CSK 356/06). Roszczenie Spółki o zwrot zaliczek wypłaconych wspólnikowi (akcjonariuszowi) na poczet zysku wynika ze stosunku prawnego łączącego tego wspólnika (akcjonariusza) ze spółką. Pozostaje ono w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, tym bardziej, że jego celem jest zachowanie substancji spółki (według powoda ma służyć powiększeniu kapitału zapasowego spółki). Zatem czynność powodowej spółki pozostaje w normalnym, funkcjonalnym związku z jej działalnością.

Również roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia (w tym: oparte na konstrukcji nienależnego świadczenia) mogą być zakwalifikowane jako pozostające w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej i w konsekwencji przedawniać się w terminie trzech lat (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2005 r., IV CK 105/05). Jest to uzasadnione względami prawidłowego funkcjonowania podmiotów gospodarczych oraz bezpieczeństwa i pewności obrotu. W przypadku zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia, które miałyby polegać na pobraniu nienależnych zaliczek na poczet zysku, zastosowanie trzyletniego terminu przedawnienia jest jak najbardziej uzasadnione.

Nie sposób także podzielić stanowiska Sądu Okręgowego co do daty, od której termin przedawnienia winien być liczony w przypadku roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. Sąd pierwszej instancji stanął na stanowisku, że bieg terminu przedawnienia roszczenia o zwrot świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia rozpoczyna swój bieg od daty zażądania zwrotu świadczenia, a nie od daty spełnienia tego świadczenia.

Zgodnie z art. 120 § 1 k.c., bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Roszczenie jest wymagalne, gdy wierzyciel może żądać jego spełnienia, a dłużnik zgodnie z treścią stosunku prawnego ma obowiązek je spełnić. Początek stanu wymagalności zależy od charakteru wierzytelności. W przypadku wierzytelności terminowych (czyli tych, co do których treść stosunku prawnego określa termin spełnienia świadczenia) pokrywa się on z chwilą nadejścia terminu spełnienia świadczenia. W razie, gdy wymagalność roszczenia zależy od woli wierzyciela (od podjęcia przez niego określonej czynności), bieg terminu przedawnienia roszczenia obejmującą wierzytelność bezterminową rozpocznie się w dniu, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. W orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, że zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1976 r., III CRN 289/76, niepubl., 16 lipca 2003 r., V CK 24/02, OSNC 2004, nr 10, poz. 157, 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03, niepubl. oraz uchwałę z dnia 6 marca 1991 r., III CZP 2/91, OSNC 1991, nr 7, poz. 91). Bieg terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z tego rodzaju zobowiązania rozpoczyna się w dniu, w którym świadczenie powinno być spełnione, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika do wykonania zobowiązania w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120 § 1 zdanie drugie w zw. z art. 455 KC), i to niezależnie od świadomości uprawnionego co do przysługiwania mu roszczenia (uchw. Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2009 r., III CZP 102/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 75 i z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 2 i wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CKN 316/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 117, z dnia 3 lutego 2006 r., I CSK 17/05 oraz z dnia 8 lipca 2010 r., II CSK 126/10).

W wyroku z dnia 23 czerwca 2016 r., V CNP 55/15 (legalis nr 1508342) Sąd Najwyższy wskazał, że: „Z brzmienia art. 120 § 1 k.c. wynika, że przepis zawarty w zdaniu drugim przewiduje wyjątek od wyrażonej w zdaniu pierwszym reguły łączącej rozpoczęcie biegu przedawnienia z nadejściem dnia wymagalności roszczenia. Biorąc pod uwagę, że najwcześniejszym możliwym terminem wezwania dłużnika przez wierzyciela do wykonania zobowiązania jest chwila powstania zobowiązania, dłużnik zaś, zgodnie z art. 455 in fine k.c., ma spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu, dniem rozpoczęcia biegu przedawnienia roszczenia o wierzytelność bezterminową powinien być dzień

odległy od daty powstania zobowiązania o okres niezbędny do spełnienia świadczenia, przy założeniu, że dłużnik działałby - uwzględniając całokształt okoliczności rzutujących na wykonanie zobowiązania - bez nieuzasadnionej zwłoki." Dotyczy to także roszczenia o zwrot nienależnie spełnionego świadczenia (spełnionego bez podstawy prawnej lub którego podstawa prawna odpadła), które jest nienależne już od chwili jego realizacji i w tym też momencie wierzyciel może wezwać dłużnika do zwrotu spełnionego świadczenia. Z utrwalonego i jednolitego w tym zakresie stanowiska doktryny i orzecznictwa Sądu Najwyższego nie wynika, aby przedawnienie roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia biegło - tak, jak przyjął Sąd Okręgowy - dopiero od dnia wezwania uprawnionego do zwrotu spełnionego świadczenia.

Skoro zatem kwoty, których zwrotu powodowa Spółka się domaga, zostały przekazane pozwanemu w listopadzie i grudniu 2010 r. zaś pozew został wniesiony w sierpniu 2015 roku, doszło do przedawnienia roszczenia, niezależnie od powołanych wyżej okoliczności mających wpływ na ocenę roszczenia jako bezzasadnego.

W tym stanie rzeczy, już z wyżej przedstawionych okoliczności, zaskarżony wyrok należało zmienić na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i oddalić powództwo. Odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji, w szczególności dotyczących naruszenia prawa procesowego, stało się bezprzedmiotowe i Sąd Apelacyjny pominął rozważania w tej kwestii.

Konsekwencją powyższej zmiany jest zmiana rozstrzygnięcia o kosztach procesu, które winny obciążać stronę powodową na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do wyniku sporu, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z zw. z § 2 ust. 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800).

SSA Jerzy Bess	SSA Andrzej Struzik	SSA Barbara Górczanowska
----------------	---------------------	--------------------------